

ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร
อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี

Factors Affecting the Success of Registration and Improvement of Farmers Register
in Photharam District, Ratchaburi Province

โยธา ชูมนิรัมย์¹ นารีรัตน์ สีระสาร^{1*} และบำเพ็ญ เขียวหวาน¹

Yotar Choomnirum¹, Nareerut Seerasarn^{1*} and Bumpen Keawwan¹

Received: November 14, 2022

Revised: January 10, 2023

Accepted: January 11, 2023

Abstract: The objectives of this research were to study (1) social and economic conditions of farmers (2) knowledge and understanding of agriculture in registering and improving the farmers register (3) factors affecting the success of registration and improvement of farmers register and (4) problem and suggestion of registration and improvement of farmers registration. The population of this research was farmers registration in Photharam district, Ratchaburi province 5,377 member who had registered with the Department of Agricultural Extension in 2021. The 373-sample size was based on Taro Yamane formula with the error value of 0.05 and simple sampling. The tools used for data collection were interview forms, descriptive statistics and inferential statistics. The results indicated that (1) most of the farmers were female (57.10 percent), average age of 56 years old, experienced in registration farmers register for an average of 15 years. Most of the farmers were attained primary school (43.40 percent). The average agricultural area was 10.49 rai. There were agricultural workers on average 3.50 per family. The average income from the agricultural sector was 128,335.53 baht per year and the average cost of farming was 67,544.83 baht. (2) Farmers had the highest level of knowledge about the benefits they received from registration (80.59%) and knowledge of registration procedures and procedures at the least level (55.92%). (3) Factors affecting the success of registration and improvement of farmers registration on issue 3 independent variables: 1) knowledge and understanding of registration and improvement of farmers registration, 2) support from government agencies and 3) the pattern of channels for registration and improvement of farmers registration that affected the success of registration and Improvement of farmers register at statistically significant level of 0.01 and there was one independent variable in terms of income from the agricultural sector which had a negative correlation that affected the success of registration and Improvement of farmers register at the statistically significant level of 0.05. and (4) farmers had the most problems with the preparation of supporting documents for registration and improvement of the farmer register. and there were suggestions for staff to prepare before starting the registration process and improving the farmer register also reduce the complexity of document preparation and publicize quickly and thoroughly.

Keywords: Farmer registration, Improvement of farmer register, Ratchaburi Province

¹ วิชาเอกส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จ.นนทบุรี 11120

¹ Department of Agricultural Extension, School of Agriculture and Cooperatives, Sukhothai Thammathirat Open University, Nonthaburi 11120.

*Corresponding author: Nareerut.see@stou.ac.th

บทคัดย่อ: การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพสังคม และสภาพเศรษฐกิจของเกษตรกร (2) ความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรในการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร (3) ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร และ (4) ปัญหา ข้อเสนอแนะของการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยคือ เกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ปี 2563 จำนวน 5,377 ราย กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่าง 373 คน และสุ่มตัวอย่างเกษตรกรของแต่ละตำบลโดยการจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบสัมภาษณ์ สถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมาน ผลการวิจัยพบว่า (1) เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 57.10) เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 56 ปี มีประสบการณ์ในการขึ้นทะเบียนเกษตรกร เฉลี่ยประมาณ 15 ปี เกษตรกรส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับประถมศึกษา (ร้อยละ 43.40) พื้นที่ทำการเกษตร เฉลี่ย 10.49 ไร่ มีแรงงานด้านการเกษตร เฉลี่ย 3.50 ต่อครอบครัว มีรายได้จากภาคการเกษตร เฉลี่ย 128,335.53 บาทต่อปี มีต้นทุนการทำการเกษตร เฉลี่ย 67,544.83 บาทต่อปี (2) เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ที่เกษตรกรได้รับจากการขึ้นทะเบียนในระดับมากที่สุด (ร้อยละ 80.59) และมีความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการดำเนินการขึ้นทะเบียนในระดับน้อยที่สุด (ร้อยละ 55.92) (3) ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร มีตัวแปรอิสระ 3 ตัวแปร ประกอบด้วย 1) ความรู้ความเข้าใจการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร 2) การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ และ 3) รูปแบบช่องทางการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร มีผลต่อความสำเร็จในการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และมีตัวแปรอิสระ 1 ตัวแปร คือด้านรายได้จากภาคการเกษตร ที่มีผลความสัมพันธ์เชิงลบต่อความสำเร็จในการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ (4) เกษตรกรมีปัญหาเกี่ยวกับการเตรียมเอกสารประกอบการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร มากที่สุด และมีข้อเสนอแนะให้เจ้าหน้าที่เตรียมการก่อนเริ่มดำเนินการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ลดความซับซ้อนในการเตรียมเอกสาร และประชาสัมพันธ์ให้รวดเร็วและทั่วถึง

คำสำคัญ: การขึ้นทะเบียนเกษตรกร ปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร จังหวัดราชบุรี

คำนำ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์เป็นหน่วยงานหลักในการดูแลความเป็นอยู่ของเกษตรกร ทั้งด้านการปลูกพืช เลี้ยงสัตว์ และการประมง ซึ่งที่ผ่านมาได้มีการจัดเก็บข้อมูลและทำทะเบียนเกษตรกรแยกตามภารกิจหลายหน่วยงานมีข้อมูลบางส่วนที่ซ้ำซ้อนและไม่เชื่อมต่อกัน ทำให้การใช้ข้อมูลทะเบียนเกษตรกรเพื่อกำหนดนโยบาย แผนงาน การวางแผนบริหารจัดการการผลิตของประเทศในภาพรวมยังไม่มี ความชัดเจน แม่นยำ และทันต่อสถานการณ์ ดังนั้น จึงได้มีการพัฒนาระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกรของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ให้มีความเป็นเอกภาพของฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกร โดยการตรวจสอบ และปรับปรุงข้อมูลทะเบียนเกษตรกรร่วมกันระหว่าง

หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งในกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และนอกกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2563ก)

กรมส่งเสริมการเกษตรจึงได้ดำเนินการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรในแต่ละปี เป็นข้อมูลสำคัญที่จำเป็นต้องดำเนินการเพื่อให้ภาครัฐได้ทราบความเคลื่อนไหวและการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ภาคการเกษตรของประเทศทั้งในระดับมหภาค และจุลภาค เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาใช้ในการวิเคราะห์สถานการณ์และวางแผนพัฒนาทิศทางการเกษตรของประเทศ แต่เนื่องจากเกษตรกรและพื้นที่การเกษตรกระจายอยู่ทั่วประเทศ รวมถึงในแหล่งทุกันดารทำให้กระบวนการปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรด้วยวิธีการให้เกษตรกรเข้ามาแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ ณ สำนักงานเกษตรอำเภอทุกรายเกินไป

ได้ยากในทางปฏิบัติ จำเป็นต้องทำการปรับปรุงกระบวนการและวิธีการปฏิบัติให้เข้าถึงเกษตรกรได้ง่ายขึ้น โดยใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ภูมิสารสนเทศ และการสื่อสารร่วมกับการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ระดับอำเภอ ตำบล และอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2563ก)

สำนักงานเกษตรอำเภอโพธารามได้ดำเนินการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรมาอย่างต่อเนื่อง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อนำข้อมูลไปใช้วางแผนการผลิต การตลาด และส่งเสริมสนับสนุนเกษตรกรได้อย่างถูกต้องเหมาะสม รวมถึงใช้ในการดำเนินการตามมาตรการต่างๆ ของภาครัฐ โดยได้กำหนดแนวทางการดำเนินงานขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร เน้นหนักในการประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรทราบและติดตามเกษตรกรให้แจ้งข้อมูลการเกษตรอย่างถูกต้อง รวดเร็ว ครบถ้วน เพื่อเก็บข้อมูลการเพาะปลูกพืชนำไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูลด้านการเกษตรพร้อมทั้งประมวลผลข้อมูลการจัดทำสารสนเทศด้านการเกษตรในภาพรวมของอำเภอที่ถูกต้อง สามารถนำข้อมูลไปเผยแพร่บูรณาการใช้ประโยชน์ได้ทั่วทั้งภาครัฐและเอกชน (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2563ก)

อย่างไรก็ตามตั้งแต่เกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19 ส่งผลให้เกษตรกรตื่นตัวในการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรมากขึ้น จะเห็นได้ชัดว่าก่อนเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19 ในปี พ.ศ.2560 มีเกษตรกรขึ้นทะเบียนกับสำนักงานเกษตรอำเภอโพธาราม จำนวน 7,585 ราย และหลังเกิดสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19 ในปี พ.ศ.2562 รัฐบาลมีนโยบายช่วยเหลือเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรทำให้มีจำนวนเกษตรกรเพิ่มขึ้นเป็น 7,905 ราย (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2563ข) และเมื่อปี พ.ศ.2563 มีเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรเพียง 5,376 ราย (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2563ข) แสดงให้เห็นว่าพบเกษตรกรที่ไม่ขึ้นทะเบียนเกษตรกรและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรเนื่องจากเกษตรกรไม่ทราบถึงหลักเกณฑ์ เงื่อนไข วิธีการและข้อกำหนดใน

การขึ้นทะเบียนเกษตรกรว่าเมื่อเกษตรกรทำการเพาะปลูกแล้วต้องทำอะไร หรือเกษตรกรไม่ทราบถึงสิทธิประโยชน์ต่างๆ ที่จะได้รับเมื่อขึ้นทะเบียนเกษตรกร รวมถึงการเข้าร่วมโครงการช่วยเหลือของรัฐบาลต่างๆ ทางด้านการเกษตรที่ต้องขึ้นทะเบียนเกษตรกร ซึ่งพบว่าข้อมูลที่ได้ยังมีความคลาดเคลื่อน และจำนวนเกษตรกรที่มาขอขึ้นทะเบียนและปรับปรุงข้อมูลยังไม่ตรงกับทำการเกษตรจริงในพื้นที่

ดังนั้นการศึกษาศาภาพด้านสังคม และสภาพด้านเศรษฐกิจของเกษตรกร ความรู้ความเข้าใจในการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร และปัญหา ข้อเสนอแนะของการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรจึงสามารถเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนากการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรต่อไป

อุปกรณ์และวิธีการ

1. สถานที่ในการศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้ได้ศึกษาในพื้นที่อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี เนื่องจากพื้นที่ในอำเภอโพธารามเป็นพื้นที่ทำการเกษตรที่มีความสำคัญและมีการเพาะปลูกที่หลากหลายทำให้ข้อมูลการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรมีความคลาดเคลื่อนจากพื้นที่ทำการเกษตรที่แท้จริงของเกษตรกรโดยเห็นได้จาก พื้นที่ที่เกษตรกรขึ้นทะเบียนมี 65,617 ไร่ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2563ข) และพื้นที่ทำการเกษตรในอำเภอโพธารามมี 180,747.73 ไร่ (สำนักงานเกษตรอำเภอโพธาราม, 2563) จะเห็นได้ว่าข้อมูลมีความคลาดเคลื่อนกัน ผู้วิจัยจึงได้เลือกศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรในพื้นที่อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ในครั้งนี้

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ศึกษา คือ เกษตรกรในพื้นที่อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยใช้ข้อมูลในปีการเพาะปลูก 2563 จากระบบฐานข้อมูลทะเบียนเกษตรกร จำนวน 5,376 ราย ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Yamane (1973) ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.05 ดังนี้

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

โดย n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = ขนาดของประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้เกิดขึ้น

$$\begin{aligned} \text{ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง} &= \frac{5,376}{1+(5,376 (0.05)^2)} \\ &= 372.29 \end{aligned}$$

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย (n) = 372.29 หรือ 373 คน

ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวน 373 คน คิดเป็นร้อยละ 6.93 ของประชากรที่ใช้ในการวิจัยทั้งหมดและสุ่มตัวอย่างเกษตรกรของแต่ละตำบลโดยการจับสลากตามหัวหน้าเกษตรกรตามสัดส่วนในแต่ละตำบล ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่ายแล้วเก็บข้อมูลจนกว่าจะครบตามจำนวนของแต่ละตำบล

3. เครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บข้อมูลเชิงปริมาณโดยการใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ประกอบด้วยคำถามปลายปิด และปลายเปิด แบ่งเป็น 4 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 สภาพด้านสังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกรในพื้นที่อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี สถิติที่ใช้วิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำคะแนนรวมมาหาค่าเฉลี่ยแล้วจัดอันดับตามเกณฑ์เฉลี่ย

ตอนที่ 2 ความรู้ของเกษตรกรเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรได้แก่เรื่อง หลักเกณฑ์ เงื่อนไข ขั้นตอน วิธีการ ประโยชน์ที่ได้รับจากการขึ้นทะเบียนเกษตรกรและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการขึ้นทะเบียนเกษตรกรเพื่อทดสอบเกษตรกรว่ามีความรู้ความเข้าใจมากน้อยเพียงใดรวม 20 ข้อ โดยกำหนดข้อคำถามในลักษณะเลือกตอบ ถูก – ผิด และกำหนดการให้คะแนน ดังนี้ ตอบถูกต้องจากหลักวิชาการ ได้ 1 คะแนน และตอบผิดจากหลักวิชาการ ได้ 0 คะแนน หลังจากนั้นนำคะแนนรวมมาจัดระดับความรู้ในการประเมิน ดังนี้

จำนวนข้อที่ตอบถูกต้อง 1 – 4 หมายถึงมีความรู้ระดับน้อยที่สุด

จำนวนข้อที่ตอบถูกต้อง 5 – 8 หมายถึงมีความรู้ระดับน้อย

จำนวนข้อที่ตอบถูกต้อง 9 – 12 หมายถึงมีความรู้ปานกลาง

จำนวนข้อที่ตอบถูกต้อง 13 – 15 หมายถึงมีความรู้มาก

จำนวนข้อที่ตอบถูกต้อง 16 – 20 หมายถึงมีความรู้มากที่สุด

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำคะแนนรวมมาหาค่าเฉลี่ยแล้วจัดอันดับตามเกณฑ์เฉลี่ย

ตอนที่ 3 ความสำเร็จต่อการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรซึ่งเป็นคำถามให้เลือกตอบตามมาตรاليةเคอร์ต (Likert type scale) 5 ระดับ ได้แก่ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก และมากที่สุดตามลำดับ

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 คะแนนหมายความว่า น้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 คะแนนหมายความว่า น้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 คะแนนหมายความว่า ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 คะแนนหมายความว่า มาก

คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 คะแนนหมายความว่า มากที่สุด

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ โดยนำคะแนนรวมมาหาค่าเฉลี่ยแล้วจัดอันดับตามเกณฑ์เฉลี่ย

ตอนที่ 4 ปัญหา ข้อเสนอแนะของการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรเป็นแบบสอบถามแบบปลายปิด ซึ่งเป็นคำถามให้เลือกตอบตามมาตรاليةเคอร์ต (Likert type scale) 5 ระดับ ได้แก่ น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุดตามลำดับ และปลายเปิด โดยให้ระบุถึงข้อเสนอแนะลงในช่องว่างที่กำหนดให้

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.80 คะแนนหมายความว่า น้อยที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 1.81 – 2.60 คะแนนหมายความว่า น้อย

คะแนนเฉลี่ย 2.61 – 3.40 คะแนน
หมายความว่า ปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 3.41 – 4.20 คะแนน
หมายความว่า มาก

คะแนนเฉลี่ย 4.21 – 5.00 คะแนน
หมายความว่า มากที่สุด

สถิติที่ใช้วิเคราะห์ ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำคะแนนรวมมาหาค่าเฉลี่ยแล้วจัดอันดับตามเกณฑ์เฉลี่ย

ผลการทดลองและวิจารณ์

1. สภาพด้านสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกร

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกร ร้อยละ 57.10 เป็นเพศหญิง อายุ เฉลี่ย 56.00 ปี มีประสบการณ์การขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรแตกต่างกับ อังคณา (2562) พบว่า ประสบการณ์การขึ้นทะเบียนเกษตรกรเฉลี่ย 6.68 ปี เนื่องจากเกษตรกรทำอาชีพเกษตรกรเป็นหลักและทำมาอย่างยาวนาน ส่งผลให้ประสบการณ์การขึ้นทะเบียนเกษตรกรมากขึ้นตามด้วย เฉลี่ย 14.83 ปี ร้อยละ 43.40 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 75.60 ประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นหลัก สอดคล้องกับ ศศกร (2559) พบว่า เกษตรกร ร้อยละ 46.1 จบการศึกษาระดับประถมศึกษา เนื่องจากการศึกษาภาคบังคับในอดีตอยู่ในระดับประถมศึกษาประกอบกับการเข้าถึงการศึกษาทำให้เกษตรกรส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา และเกษตรกร ร้อยละ 69.6 ประกอบอาชีพเกษตรกรเป็นหลัก เนื่องจากมีพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการประกอบอาชีพเกษตรกรและอาชีพเกษตรกรถือเป็นรายได้หลักมาอย่างยาวนาน จึงอาจส่งผลให้มีการประกอบอาชีพเกษตรกรหลัก และร้อยละ 64.60 ไม่มีอาชีพรอง ร้อยละ 74.79 เกษตรกรไม่มีตำแหน่งทางสังคม ร้อยละ 60.59 ไม่เป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กร มีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 10.49 ไร่ เป็นพื้นที่ตนเองเฉลี่ย 8.89 ไร่ เป็นพื้นที่เช่าเฉลี่ย 9.36 ไร่ เป็นพื้นที่อาศัยผู้อื่น 3.50 ไร่ มีแรงงานด้านการเกษตรเฉลี่ย 3.50 คนต่อครอบครัว มีรายได้จากภาคการเกษตรเฉลี่ย 128,335.53 บาทต่อปี มีต้นทุน

ทำการเกษตรเฉลี่ย 67,544.83 บาทต่อปี และร้อยละ 87.90 มีแหล่งเงินทุนของตนเองหรือครอบครัว

2. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร

จากการศึกษาพบว่า ภาพรวมเกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรเฉลี่ย 14.22 คะแนน ส่วนคะแนนต่ำสุด 9 คะแนน และมากที่สุด 20 คะแนน โดยเกษตรกร (ร้อยละ 39.68) มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงข้อมูลทะเบียนเกษตรกร ในระดับมากที่สุด โดยตอบถูกต้องจำนวน 13-15 ข้อ เกษตรกร ร้อยละ 31.37 มีความรู้ความเข้าใจของเกษตรกรเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงข้อมูลทะเบียนเกษตรกรในระดับมาก โดยตอบถูกต้องจำนวน 16-20 ข้อ (Table 1) สอดคล้องกับ ศศกร (2559) พบว่า เกษตรกรมีความรู้ในระดับมากมีคะแนนความรู้เกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงข้อมูลทะเบียนเกษตรกร ต่ำสุด 8 คะแนน สูงสุด 20 คะแนน และมีคะแนนเฉลี่ย 14.40 คะแนน

ประเด็นที่ตอบถูกต้องมากที่สุด ได้แก่ คณะทำงานตรวจสอบการขึ้นทะเบียนเกษตรกรระดับหมู่บ้าน ประกอบด้วย ผู้ใหญ่บ้าน/ประธานชุมชน ผู้ทรงคุณวุฒิในหมู่บ้าน และอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน และคณะทำงานตรวจสอบการขึ้นทะเบียนเกษตรกรระดับหมู่บ้าน มีหน้าที่ช่วยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบตำบล ในการดำเนินการตรวจสอบพื้นที่ทำการเกษตรพร้อมวัดพื้นที่ที่เปลี่ยนแปลง เนื่องจากคณะทำงานตรวจสอบมีหน้าที่ในการตรวจสอบข้อมูลของเกษตรกรในหมู่บ้านและเป็นผู้ลงชื่อในแบบติดประกาศรวมถึงการตรวจสอบพื้นที่ทำการเกษตรของเกษตรกรและให้ความช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาด้านการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงข้อมูลทะเบียนเกษตรกรทำให้เกษตรกรทราบถึงบทบาทหน้าที่ของคณะทำงานตรวจสอบ

ประเด็นที่ตอบถูกต้องน้อย ได้แก่ เจ้าหน้าที่ต้องเป็นผู้ไปขึ้นทะเบียนเกษตรกรเมื่อถึงรอบการเพาะปลูก และเจ้าหน้าที่เป็นผู้ลงนามเป็นพยานให้เกษตรกรในการแจ้งเพาะปลูก สอดคล้องกับ ภรณ์ (2556) พบว่า การขึ้นทะเบียนเกษตรกรเป็นหน้าที่

ของเกษตรกร เนื่องจากเมื่อถึงรอบการเพาะปลูก เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานจะลงพื้นที่เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่เกษตรกรในการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงข้อมูลทะเบียนเกษตรกร ซึ่งตามหลักการและเหตุผล

เกษตรกรจะต้องเป็นผู้มาแจ้งขึ้นทะเบียนที่สำนักงานเกษตรอำเภอตามที่ดัดแปลงปลูก เมื่อทำการเพาะปลูกแล้ว 15 วัน

Table 1 Knowledge and understanding of registration and improvement of farmers register

(n=373)

Test score	Frequency	Percentage
Less than or equal to 4	-	-
5 – 8	-	-
9 – 12	108	28.95
13 - 15	148	39.68
More than or equal to 16	117	31.37
Min = 9 , Max = 20 , $\bar{X}$ = 14.22 , S.D. = 7.78		

3. ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อ ความสำเร็จในการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร

จากการศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของเกษตรกรต่อหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไขการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร เกษตรกรแสดงความคิดเห็นโดยให้ระดับความสำคัญ ระดับมากที่สุด 2 ประเด็น ได้แก่ (1) เกษตรกร และ (2) การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจาก เกษตรกรมีความเข้าใจว่าต้องประกอบอาชีพเกษตรก่อน และจะต้องเป็นผู้มาแจ้งขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรเมื่อทำการเพาะปลูกมาแล้ว 15 วัน และเกษตรกรรู้ว่าเมื่อขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรแล้ว เมื่อประสบภัยพิบัติจะได้รับช่วยเหลือหรือได้รับการสนับสนุนและช่วยเหลือ

ตามโครงการมาตรการต่างๆ และเกษตรกรเห็นด้วยในระดับมาก 7 ประเด็น ได้แก่ 1) เจ้าหน้าที่ 2) ความรู้ความเข้าใจการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร 3) การดำเนินการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร 4) ผู้นำชุมชน 5) รูปแบบช่องทางการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร 6) การประชาสัมพันธ์ 7) ระยะเวลาดำเนินงานตามลำดับ ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจาก เกษตรกรเห็นว่าการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรต้องอาศัยหลากหลายปัจจัยเพื่อให้เกิดความสำเร็จในการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ทั้งด้านตัวบุคคลที่รับการสื่อสาร ช่องทางการในการสื่อสาร และข่าวสารที่เกษตรกรได้รับ ดัง (Table 2)

Table 2 Farmers' opinions of success in registration and improvement of farmers register

(n=373)

Item	$\bar{X}$	S.D.	Meaning
1. Knowledge and understanding of registration and improvement of farmers register	3.92	0.861	High
2. Community Leader	3.76	0.877	High
3. Registration and improvement of farmers register	3.76	0.828	High

Table 2 (continued).

(n=373)			
Item	$\bar{X}$	S.D.	Meaning
4. Officers	4.03	0.809	High
5. Support from government agencies	4.39	0.822	Highest
6. Public relations	3.68	0.801	High
7. Farmers	4.42	0.794	Highest
8. Operating period	3.60	0.765	High
9. Form of channels for registration and improvement of farmers register	3.72	0.711	High

4. ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ตามลำดับความสำคัญ

จากการศึกษา พบว่า มีตัวแปรอิสระ 4 ตัวแปร ที่มีผลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนี้ 1) ความรู้ความเข้าใจการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร (X_5) 2) การสนับสนุน

จากหน่วยงานภาครัฐ (X_7) 3) รูปแบบช่องทางการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร (X_8) และ 4) รายได้จากภาคการเกษตร (X_4) เป็นปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร โดยมีประเด็นที่ควรอภิปราย (Table 3)

Table 3 Factors affecting success of registration and improvement of farmers register

(n=373)			
Variable	Coefficient regression (b)	t	Sig
Constant	2.278	9.430	0.000
X_1 Age (years)	-0.003	-1.057	0.291
X_2 Registered (year)	-0.001	-0.345	0.730
X_3 Agricultural area (rai)	0.007	1.829	0.068
X_4 Income from the agricultural sector (Baht)	-6.040E-07	-2.065*	0.040
X_5 Knowledge and understanding of registration and improvement of farmer registration	0.324	6.800**	0.000
X_6 Community leader	-0.076	-1.733	0.084
X_7 Support from government agencies	0.141	3.681**	0.000
X_8 Forms of channels for registration and improvement of farmers register	0.097	2.616**	0.009
$R^2 = 0.263$ Adjusted $R^2 = 0.247$ SEE = 0.469 F = 16.231 Sig = 0.000			

4.1 ความรู้ความเข้าใจการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่า เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการขึ้นทะเบียนและ

ปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ เมื่อเกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรมากขึ้น

ส่งผลให้ความสำเร็จในการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นด้วย เนื่องจากเกษตรกรทราบถึงขั้นตอนและวิธีปฏิบัติงานรวมถึงยังให้ความสำคัญในการขึ้นทะเบียนเกษตรกร เช่น หากไม่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร เกษตรกรรายนั้นๆ จะไม่สามารถเข้าร่วมโครงการตามนโยบายของภาครัฐด้านการเกษตรได้และหากไม่ปรับปรุงข้อมูลกิจกรรมการเกษตรก็อาจจะไม่ได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐเมื่อพื้นที่ทางการเกษตรได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติ ส่งผลให้เกษตรกรมีความสนใจในการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรเพิ่มขึ้น

4.2 การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ผลการวิจัยพบว่า เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ เมื่อเกษตรกรได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐมากขึ้น ส่งผลให้ความสำเร็จในการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นด้วย สอดคล้องกับ กิตติยา (2557) พบว่า เกษตรกรมีความคาดหวังต่อประโยชน์จากการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร เนื่องจากเมื่อภาครัฐมีนโยบายหรือมาตรการโครงการต่างๆ ทำให้เกษตรกรสนใจในการขึ้นทะเบียนเพื่อรับการสนับสนุนหรือการช่วยเหลือต่างๆ จากภาครัฐ เช่น โครงการช่วยเหลือเงินเยียวยาเกษตรกรที่ได้รับผลกระทบโควิด-19 และสอดคล้องกับกรมส่งเสริมการเกษตร (2563ก) ที่ระบุว่า เมื่อเกษตรกรแจ้งขึ้นทะเบียนปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร และจัดทำผังแปลงดิจิทัลแล้ว จะนำข้อมูลผ่านการตรวจสอบและประมวลผลมาจัดพิมพ์ลงในสมุดทะเบียนเกษตรกรเพื่อยืนยันตัวตนเกษตรกร และใช้ประกอบในการเข้าร่วมโครงการหรือมาตรการต่างๆ ของภาครัฐ ดังนั้น การแจ้งขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรเป็นประจำทุกปีข้อมูลจะมีความครบถ้วนเป็นปัจจุบัน ทำให้เกิดประโยชน์ต่อเกษตรกรเป็นอย่างยิ่ง เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลประกอบโครงการและมาตรการเพื่อให้การสนับสนุน และช่วยเหลือเกษตรกร

4.3 รูปแบบช่องทางการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ผลการวิจัยพบว่า เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 นั่นคือ เมื่อเกษตรกรมีรูปแบบช่องทางการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรมากขึ้น ส่งผลให้ความสำเร็จในการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นด้วย เนื่องจาก เมื่อเกษตรกรเข้าถึงการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรได้หลากหลายช่องทางและสามารถขึ้นได้ด้วยตนเองหรือผู้นำชุมชนในท้องถิ่นก็ทำให้เกษตรกรให้ความสนใจในการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร สอดคล้องกับกรมส่งเสริมการเกษตร (2563ก) กล่าวไว้ว่า ช่องทางการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรมีหลากหลายช่องทาง ได้แก่ 1) แจ้งข้อมูล ณ สถานที่รับขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร 2) แจ้งข้อมูลผ่านผู้นำชุมชน หรือ ตัวแทนอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้าน (อกม.) หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเฉพาะเกษตรกรรายเดิม แปลงเดิม เท่านั้น 3) แจ้งข้อมูลผ่าน Farmbook Application ติดตั้งและกรอกข้อมูลผ่าน Farmbook Application 4) แจ้งข้อมูลผ่าน e-Form ที่เว็บไซต์ทะเบียนเกษตรกร (farmer.doae.go.th)

4.4 รายได้จากภาคการเกษตร ผลการวิจัยพบว่า เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงลบกับการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 นั่นคือ เมื่อเกษตรกรมีรายได้จากภาคการเกษตรมากขึ้น ส่งผลให้ความสำเร็จในการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรมีแนวโน้มลดลงด้วย แตกต่างกับ กิตติยา (2557) พบว่า รายได้ในครัวเรือน มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร เนื่องจาก เกษตรกรที่สร้างรายได้จากภาคการเกษตรได้มากไม่มีความต้องการพึ่งพานโยบายหรือมาตรการโครงการต่างๆ ของภาครัฐ ส่งผลให้เกษตรกรไม่ขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร สอดคล้องกับสำนักงานเกษตรอำเภอไพศาราม (2563) พบว่ารายได้ต่อปีในภาคการเกษตร

ของเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรในอำเภอโพธารามเฉลี่ย 133,281.67 บาท ในงานวิจัยนี้ พบว่า เกษตรกรมีรายได้จากภาคการเกษตรเฉลี่ย 128,335.53 บาท ซึ่งแตกต่างกับรายได้เฉลี่ยของเกษตรกรภาคกลางคือ 302,447 บาท (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2563)

5. ปัญหา ข้อเสนอแนะของการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร

พบว่า ระดับของปัญหาที่เกษตรกรประสบในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยสองประเด็นปัญหา ได้แก่ 1) ด้านระหว่างการค้าดำเนินการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 2.38) และ 2) ด้านหลังจากดำเนินการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 2.49) สอดคล้องกับ กิตติยา (2557) พบว่า เกษตรกรมีปัญหาในระดับน้อยใน 1) ด้านการประชาสัมพันธ์การขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร 2) การขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร 3) การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินงาน และพบระดับของปัญหาที่เกษตรกรประสบในระดับปานกลางหนึ่งประเด็นปัญหา คือปัญหาด้านการเตรียมการก่อนเริ่มดำเนินการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 2.84) ซึ่งปัญหาดังกล่าวเป็นปัญหาที่มีข้อเสนอแนะในงานวิจัยด้านการเตรียมการก่อนเริ่มดำเนินการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.71) โดยเกษตรกรมีข้อเสนอแนะในเรื่อง การให้ความรู้เรื่อง หลักเกณฑ์เงื่อนไข การเตรียมเอกสาร การให้คำปรึกษา แนะนำของเจ้าหน้าที่ และการประชาสัมพันธ์ 2) ด้านหลังจากดำเนินการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.41) โดยเกษตรกรมีข้อเสนอแนะในเรื่องระยะเวลาการจัดประชุม การตรวจสอบแปลง และการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล การเข้าร่วมโครงการของภาครัฐ และการออกสมุดเกษตรกร 3) ด้านระหว่างการค้าดำเนินการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร (ค่าเฉลี่ย 3.29) โดยเกษตรกรมีข้อเสนอแนะในเรื่อง สถานที่รับขึ้นทะเบียน ช่วงเวลาในการขึ้นทะเบียน หลักฐานและแบบคำร้องที่ใช้ในการขึ้นทะเบียน และการติดตามให้คำแนะนำของ

เจ้าหน้าที่ และยังมีข้อเสนอแนะอื่นๆ ได้แก่ ด้านการประชาสัมพันธ์อยากให้ประชาสัมพันธ์ให้รวดเร็วและทั่วถึง ด้านเอกสารในการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรมีความต้องการให้ลดความซับซ้อนเข้าใจยากและเพิ่มขนาดตัวอักษรในแบบคำร้องขึ้นทะเบียน ด้านหลักฐานประกอบการขึ้นทะเบียนเกษตรกร และปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรมีข้อเสนอแนะให้ลดการแนบหลักฐานในการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร และควรมีการร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในการบูรณาการข้อมูล ด้านมาตรการช่วยเหลือและโครงการต่างๆ ของภาครัฐ ควรครอบคลุมทั้งกระบวนการผลิต และทั่วถึงเกษตรกรทุกประเภท

สรุป

เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 56.39 ปี มีประสบการณ์ในการขึ้นทะเบียนเกษตรกรเฉลี่ย 14.83 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาส่วนมากมีอาชีพหลักเป็นเกษตรกร และไม่มีอาชีพรอง มีพื้นที่ทำการเกษตร เฉลี่ย 10.49 ไร่ มีแรงงานด้านการเกษตร เฉลี่ย 3.50 คน มีรายได้จากภาคการเกษตรเฉลี่ย 128,335.53 บาท มีต้นทุนการทำการเกษตรเฉลี่ย 67,544.83 บาท (2) เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับประโยชน์ที่เกษตรกรได้รับจากการขึ้นทะเบียนมากที่สุด และมีความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนและวิธีการดำเนินงานการขึ้นทะเบียน น้อยที่สุด เกษตรกรมีความรู้เกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรเฉลี่ย 14.22 คะแนน และตอบถูกต้อง สูงสุด 20 คะแนน ต่ำสุด 9 คะแนน ควรแนะนำหรือประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรเข้าใจถึงหน้าที่ของตนเองและการปฏิบัติเมื่อมีการเพาะปลูกพืชแล้วในบางส่วนของเกษตรกรยังไม่ทราบถึงหลักเกณฑ์เงื่อนไขในการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ความสำเร็จต่อการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ในภาพรวมเกษตรกรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับสำคัญมาก โดยเกษตรกรเห็นด้วยในระดับมากที่สุด 2 ประเด็น ได้แก่ เกษตรกรและการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ โดยภาพรวม

เกษตรกรเห็นถึงความสำคัญในระดับมากแสดงให้เห็นถึงความสำคัญในแต่ละด้านว่ามีความเชื่อมโยงกัน ต้องอาศัยปัจจัยหลายด้านจึงจะส่งผลต่อความสำเร็จในการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร และปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ตามลำดับความสำคัญพบว่า มีตัวแปรอิสระ 3 ตัวแปร ที่มีผลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและมีความสัมพันธ์เชิงบวก ดังนี้ 1) ความรู้ความเข้าใจการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร 2) การสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ และ 3) รูปแบบช่องทางการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร และมีตัวแปรอิสระ 1 ตัวแปร ที่มีผลต่อตัวแปรตามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติและมีความสัมพันธ์เชิงลบ ดังนี้ 1) รายได้จากภาคการเกษตร จากการวิจัยครั้งนี้พบว่าระดับของปัญหาที่เกษตรกรประสบในภาพรวมอยู่ในระดับน้อยสองประเด็นคือปัญหาด้านระหว่างการค้าและการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร และปัญหาด้านหลังจากดำเนินการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่ได้ศึกษา เรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรในอำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรีพบว่าประเด็นที่สำคัญที่ควรเสนอแนะไว้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษา พบว่า เกษตรกรเห็นด้วยระดับมากในด้านการเตรียมการก่อนเริ่มดำเนินการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร และหลังจากดำเนินการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร เนื่องจากเจ้าหน้าที่ได้มีการประชาสัมพันธ์ในพื้นที่เพื่อให้เกษตรกรรับทราบข้อมูลข่าวสารสิทธิในการเข้าร่วมโครงการตามนโยบายของภาครัฐ การช่วยเหลือเกษตรกรเมื่อประสบภัยพิบัติ และการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร การเตรียมเอกสารประกอบการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

ในการพัฒนาการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ดังนี้

1.1 การเตรียมการก่อนเริ่มดำเนินการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร เจ้าหน้าที่ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรทราบถึงการหลักเกณฑ์เงื่อนไขการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรและให้ความรู้ สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรการผ่านผู้นำชุมชนหรืออาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านให้ชัดเจนและรวดเร็วก่อนการเพาะปลูกเพื่อให้เกษตรกรได้มีเวลาในการเตรียมเอกสารประกอบการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร รวมไปถึงจัดให้มีเจ้าหน้าที่ไปรับบริการให้คำแนะนำ คำปรึกษา ปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับการเตรียมการก่อนขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร เพราะเกษตรกรมีข้อเสนอแนะภาพรวมในระดับมากในหัวข้อด้านการเตรียมการก่อนเริ่มดำเนินการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร

1.2 ระหว่างการดำเนินการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร หน่วยรับขึ้นทะเบียนควรมีการจัดเตรียมสถานที่รับขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรให้มีความเหมาะสมสะดวกในการเดินทางและกำหนดช่วงเวลาการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรให้ชัดเจนเพื่อไม่ให้เกษตรกรเกิดความสับสนและชี้แจงการเตรียมหลักฐานที่ใช้ในการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรให้ชัดเจนและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน รวมไปถึงแบบคำร้องการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรควรมีการปรับปรุงโดยเพิ่มขนาดตัวอักษรและลดความซับซ้อนของเอกสาร และจัดให้มีเจ้าหน้าที่ไปรับบริการให้คำแนะนำ คำปรึกษา ปัญหาต่างๆ เกี่ยวกับระหว่างการค้าและการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร เพราะเกษตรกรมีข้อเสนอแนะภาพรวมในระดับปานกลางในหัวข้อด้านระหว่างการค้าและการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร

1.3 หลังจากดำเนินการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร การจัดประชุมและการตรวจสอบแปลงเกษตรกรต้องมีรูปแบบการจัดที่ชัดเจน

เพื่อให้เกษตรกรเกิดความสับสน การตรวจสอบเกษตรกรสามารถติดตามการเข้าร่วมโครงการของภาครัฐได้ และสามารถตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลหลังจากขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร โดยติดตามการตรวจสอบข้อมูลของเกษตรกร และการปรับปรุงข้อมูลในสมุดทะเบียนเกษตรกรได้ด้วยตนเอง เพราะเกษตรกรมีข้อเสนอแนะภาพรวมในระดับมากในหัวข้อด้านหลังจากดำเนินการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรทั้งตัวเกษตรกรผู้ขึ้นทะเบียนเกษตรกร และตัวเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน เพื่อใช้เป็นทางในการวางแผนการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรให้มีความเหมาะสมกับบริบทในพื้นที่นั้น

2.2 ศึกษาความคิดเห็นของเกษตรกรรวมถึงปัญหาและอุปสรรคในการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรในเชิงคุณภาพเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร

2.3 ศึกษาความต้องการหรือแรงจูงใจของเกษตรกรในการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรเพื่อนำมาปรับใช้ในการวางแผน กำหนดทิศทางในการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2563ก คู่มือการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกร ปี 2563 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กรมส่งเสริมการเกษตร ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, กรุงเทพมหานคร. 78 หน้า

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2563ข ระบบข้อมูลทะเบียนเกษตรกรกลาง (ระบบออนไลน์). แหล่งข้อมูล: http://www.farmer.doe.go.th/farmer/report_all. (1 ธันวาคม 2563).

กิตติยา นวลหิน. 2557. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรในอำเภอป่าตอง จังหวัดอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี. 123 หน้า.

ภาณุ กฤษฎาเรืองศรี. 2556. ความคิดเห็นต่อการขึ้นทะเบียนเกษตรกรในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี. 111 หน้า.

ศศกร บุญยานันต์. 2558. แนวทางการพัฒนาการขึ้นทะเบียนและปรับปรุงข้อมูลทะเบียนเกษตรกร จังหวัดพิษณุโลก. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี. 166 หน้า.

สำนักงานเกษตรอำเภอโพธาราม. 2563. แผนพัฒนาการเกษตรอำเภอโพธาราม 5 ปี (2561-2565 ฉบับทบทวน), ราชบุรี. 170 หน้า.

สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. 2563. ภาวะเศรษฐกิจสังคมครัวเรือนและแรงงานเกษตร. (ระบบออนไลน์). แหล่งข้อมูล: <https://www.oae.go.th/view/1ภาวะเศรษฐกิจสังคมครัวเรือนและแรงงานเกษตร/TH-TH>. (15 ธันวาคม 2563).

อังคณา คล้ายสุบรรณ. 2562. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการใช้สมุดทะเบียนเกษตรกรดิจิทัลในการปรับปรุงทะเบียนเกษตรกรของอาสาสมัครเกษตรในจังหวัดชัยนาท. วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี. 127 หน้า.

Yamane, T. 1973. Statistics: An Introductory Analysis. 3rd Edition, Harper and Row, New York. 1130 p.